

Независне новине: Интервју са високим представником Валентином Инцком

Разговарао: Дејан Шајиновић

Независне новине: Како коментаришете пресуде Радовану Караџићу и Војиславу Шешељу? Да ли је, по Вашем мишљењу, Хашки трибунал допринио помирењу у бившој Југославији?

Валентин Инцко: Искрено сам увјерен да без истине и правде нема помирења ни зацјељивања рана. Такође, мислим да су откривање истине и задовољење правде наш дуг према жртвама и посљедња ствар коју можемо учинити како би они почивали у миру. Морам признати да ме брине што то толико дуго траје, али сам и даље увјерен да ће на крају сви они који су одговорни за патње кажњиве по међународном хуманитарном праву бити осуђени за злочине које су починили. Мора нам бити јасно да нема добрих или лоших народа. Кривична одговорност је на појединицима који су починили злочине. Нема колективне кривње, као што нема ни колективне невиности.

Морам вам рећи да сам као човјек разочаран чињеницом да још има неких људи који нису спремни погледати истини у очи, који величају ратне злочинце и релативизују зло. Жалим такве људе јер су се на тај начин сами искључили од остатка цивилизованог свијета. Не ради се само о томе да се на тај начин поново отварају ране жртава. Они шаљу и погрешну поруку младим људима. Умјесто да раде како би им осигурали свјетлију будућност, они покушавају да их заробе у периоду који је вјероватно био најмрачнији период у историји ове земље. Нико не може промијенити прошлост, али сви из ње могу нешто научити.

Независне новине: Какве су, по Вашој оцјени, посљедице на регионалне односе поводом тих пресуда?

Валентин Инцко: Надам се да ће ефекат ових пресуда бити само застој у ономе што је досад био генерално позитиван период регионалне сарадње. Да, било је ту неких жестоких изјава, али то су само привремени прекиди у комуникацији. Тренд је позитиван. Ово трагично поглавље у историји региона морамо оставити иза себе и морамо се окренути ка будућности. Уколико то учинимо, овај регион ће бити мјесто гдје млади људи желе остати да живе. Уколико то не учинимо, млади ће и даље одлазити, а то је тренд који ниједна земља у региону не може себи приуштити.

Имали смо неке охрабрујуће поруке које су упутили регионални лидери, хрватска предсједница Грабар-

Китаровић, српски премијер Вучић и чланови Предсједништва БиХ. Након свих недавних тензија, управо то нам је потребно: снажно опредјељење за мир, добросусједски односи и боља сарадња у свим областима, без обзира на то да ли се ради о економији или култури.

Независне новине: Које је најбоље рјешење за град Мостар и шта ће се десити уколико опет не буде избора?

Валентин Инцко: Знам шта Мостарци очекују и то очекују с правом. Очекују да гласају у исто вријеме када и други грађани њихове земље буду гласали на овогодишњим локалним изборима. На политичким лидерима је да осигурају коначно постизање договора којим ће бити проведена одлука Уставног суда БиХ и омогућено бирачима да у октобру изаберу своје локалне представнике.

Наша порука је јасна: међународна заједница неће подржати подјелу Мостара. Као што Управни одбор Савјета за имплементацију мира непрекидно понавља, Мостар мора остати јединствена, кохерентна, мултиетничка јединица локалне самоуправе с одређеним нивоом овлаштења/управе испод нивоа града.

СДА, ХДЗ БиХ и све друге политичке странке укључене у напоре да се проведе одлука Суда морају коначно испунити ову обавезу. Сада морају водити интензивнији дијалог и усвојити потребне законодавне промјене.

Централна изборна комисија БиХ ће ускоро расписати изборе и желим вјеровати да ће се наћи рјешење које ће коначно омогућити грађанима Мостара да изаберу своје локалне представнике.

Независне новине: Хоће ли одлука "Сејдић и Финци" бити имплементирана до наредних општих избора?

Валентин Инцко: То питање се мора ријешити! Прошло је више од шест година од пресуде Европског суда за људска права у предмету "Сејдић и Финци против БиХ". Имплементација ове одлуке је и даље обавеза ове земље, а као што сам рекао безброј пута досад, та обавеза остаје. Једноставно је неприхватљиво да ништа није учињено толико година након што је Суд у Стразбуру закључио да је група људи систематски дискриминисана.

Наравно да разумијем да је тренутни приоритет даље напредовање у реализацији реформског програма, али ово питање остаје и требаће га рјешавати у не тако далекој будућности. Да ли ће се то десити прије сљедећих избора, остаје да се види. Ја се надам да хоће.

По мом мишљењу, имплементација пресуде "Сејдић и Финци" би користила свима у БиХ, с обзиром на то да представља јасну основу за заштиту и промовисање једне од најцјењенијих европских вриједности – разноликости.

Прописном имплементацијом ове одлуке лидери БиХ би послали снажан сигнал да је земља сада сазрела, да сви њени грађани имају иста права и да у њеном испреплетеном ткиву нема мјеста за дискриминацију. То би исто тако показало да је БиХ спремна да поново прихвати и уведе вриједности по којима је некада била позната.

Независне новине: Шта је још неиспуњено од 5+2 услова и циљева за затварање ОХР-а?

Валентин Инцко: Вјероватно знате да ћу крајем овог мјесеца поднијети 49. извјештај Савјету безбједности УН-а и у том извјештају ћу детаљно говорити о непретку постигнутом у имплементацији програма 5+2, који је потребно реализовати за затварање ОХР-а.

Засад ми дозволите да кажем да је напредак у погледу остваривања преосталих циљева био ограничен и да власти БиХ још нису близу испуњењу ових задатака. Морам бити искрен, све док имамо отворена оспоравања Мировног споразума не видим како ће Управни одбор бити у позицији да дâ своју сагласност за затварање ОХР-а. Дакле, порука је врло једноставна: уколико желите затварање ОХР-а, престаните с оспоравањима Мировног споразума! Нема ништа нејасно – све је врло једноставно!

Независне новине: Да ли је међународна заједница, на неки начин, везала руке ОХР-у?

Валентин Инцко: Често чујем да људи користе ову фразу. Увијек дајем исто објашњење: иако је мој мандат непромијењен, улога високог представника и ОХР-а се мијењала током година. Међународна

заједница је намјерно промијенила приступ како би БиХ могла доћи у фазу да јој високи представник више није потребан. БиХ иде у том правцу, али то је процес, а не неки појединачан догађај. Ја ћу бити први који ће поздравити информацију да је процес транзиције завршен и да се OHP може затворити, али још нисмо до тога дошли.

Многи још очекују од високог представника да интервенише, односно донесе одлуку када политичари дођу до застоја, али то је приступ којем се нећемо враћати. Да будем искрен, чак би и неки политичари који гласно захтијевају затварање OHP-а били више него сретни да одговорност за поједине одлуке препусте OHP-у. Али та времена су прошла и ово је сада прави смјер. Ја ћу наставити да осигуравам поштивање Мировног споразума и помажем напоре усмјерене на рјешавање проблема, али високи представник неће дјеловати умјесто изабраних лидера и радити њихов посао. Они су сада преузели контролу, морају управљати процесима и испуњавати обавезе. Фокус је сада на њима. Њих су изабрали бирачи да раде свој посао. Они су одговорни за ситуацију која влада у земљи. Тако би то требало да буде у 2016. години.

Независне новине: У каквим сте односима с предсједником Додиком?

Валентин Инцко: Професионалним и реалним, као и са свим другим изабраним лидерима. Наравно, имамо различите ставове о многим питањима, али то нас не спречава да имамо коректан и професионалан однос.